

Latgales rajona tiesas darbības attīstības koncepcija

Koncepcija sagatavota pamatojoties uz Tieslietu padomes apstiprināto Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja izvirzīšanas un iecelšanas kārtības 5. punktu un Tiesu administrācijas 2024. gada 19. jūnijā izsludināto konkursu uz Latgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieka amatu.

Likuma "Par tiesu varu" 33. panta trešajā daļā norādīts, ka tiesas darba organizācijas un efektīvas funkcionēšanas nodrošināšanas jautājumi ir tiesas priekšsēdētāja kompetencē. Vienlaikus tiesas priekšsēdētājs nosaka tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata pienākumus.

No izsludinātā tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata konkursa apraksta izriet, ka galvenie pienākumi, kas tiek izvirzīti tiesas priekšsēdētāja vietniekam Latgales rajona tiesā saistīti ar zemesgrāmatu lietu izskatīšanas jomu tiesā, tāpēc koncepcijā izsaku savu redzējumu par šiem jautājumiem.

1. Stratēģiskā vadība

1.1. Zemesgrāmatu likuma 1. pantā noteikts, ka nekustamo īpašumu ierakstīšana un lietu tiesību nostiprināšana zemesgrāmatā ir obligāta. Savukārt zemesgrāmatā nostiprinātas lietu tiesības dod pamatu citām tiesībām un veido īpašnieka atbildības pienākumu pret īpašumu un sabiedrību, veicina civiltiesisko apriti un investīciju piesaisti biznesa videi, tādēļ būtiski, ka zemesgrāmatu lietas skata tiesneši, kas tieši specializējušies šajos jautājumos.

1.2. Tā kā īpašumu tiesību nostiprināšana zemesgrāmatā ir obligāta, tad turpmāk būtu svarīgi saglabāt iedzīvotājiem, juridiskajām personām un pašvaldībām iespēju iesniegt nostiprinājuma lūgumus, iesniegumus un citus dokumentus klātienē visās Latgales rajona tiesas darbības vietās (Rēzeknē, Daugavpilī, Krāslavā, Balvos, Preiļos), paralēli attīstot iespēju iesniegt dokumentus elektroniski.

1.3. Vienlaikus nodrošinot iedzīvotājiem ērtu un saprotamu pieeju tiesai būtu jāturpina pilnveidot vienoti apkalpošanas standarti ikdienas darbā visās tiesas darbības vietās. Jāorientējas uz to, lai ienākot tiesā, ikviens sajustu cieņpilnu attieksmi, kā arī saņemtu nepieciešamo informāciju par dokumentu iesniegšanas un saņemšanas iespējām.

1.4. Ņemot vērā, ka zemesgrāmatas ir visiem pieejamas, un to ierakstiem ir publiska ticamība, tad jāveicina darbinieku un tiesnešu iesaiste Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas programmatūrās uzlabošanā un pilnveidošanā (tas ir, dialogs starp programmas lietotāju un programmas veidotāju).

Moderno tehnoloģiju laikmetā, ieskatoties zemesgrāmatas nodalījumā, būtu jāsaņem ne tikai rakstveida informācija par nekustamo īpašumu (kā tas ir tagad), bet arī

jāredz nekustamā īpašuma telpiskie dati (piemēram, ar kādām citām zemes vienībām konkrētais īpašums robežojas, kādā veidā uz zemes vienības izvietoti apgrūtinājumi, kā viena veida apgrūtinājumi pārklājās ar cita veida apgrūtinājumiem). Caur zemesgrāmatās nodalījumu īpašniekam būtu jābūt iespējai saņemt detalizētu informāciju par nekustamo īpašumu no pašvaldības un citiem valsts reģistriem. Tas dotu iespēju bez starpgadījumiem plānot un apsaimniekot īpašumu, piesaistīt investīcijas.

2. Tiesnešu vadība

Latgales rajona tiesai noteiktas 9 tiesnešu amata vietas ar pamata specializāciju zemesgrāmatu lietās (kādreiz bija 10 vietas). Aizpildītas 7 vietas.

2.1. Pašreiz 3 tiesneši, kas specializējušies zemesgrāmatu lietu izskatīšanā, var doties pensijā (nav izslēgtas citas situācijas, kad atbrīvojās tiesneša amata vieta). Samazinoties tiesnešu skaitam, bet palielinoties lietu skaitam un to sarežģītības pakāpei (atrodamies pierobežā), kā arī ņemot vērā likumā noteiktos īsos lietu izskatīšanas termiņus, aktuāls ir tiesnešu amata vietu aizpildījums. Īpaši liela slodze ir atvaļinājumu laikā un tiesnešu slimības laikā. Situācija sarežģīta.

Kā risinājums sarežģītajai situācijai varētu būt tiesneša palīga kompetences paplašināšana, kā tas ir notāru palīgiem. Proti, tiesnešu palīgi, tiesnešu prombūtnes laikā varētu pieņemt lēmumus noteiktu kategoriju lietās. Lēmumu sastādīšana un pieņemšana dotu iespēju iegūt jaunu pieredzi un iedrošinātu nākotnē uzņemties tiesneša pienākumus.

2.2. Turklāt, jāņem vērā, ka tiesneši, kas skata zemesgrāmatu lietas, skata arī citu kategoriju lietas (saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana, saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā, tiesu izpildītāju pieteikumi par izsoles akta apstiprināšanu, sūdzības par tiesu izpildītāju rīcību rīkojot nekustamā īpašuma izsoli), kurās bieži tiek saņemti pieteikumi par pušu aizstāšanu vai pārmaksāto nodevu atmaksu.

Ņemot vērā lielo izskatīto pieteikumu par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā skaitu uz vienu tiesnesi, tiesneša darbu atvieglotu lēmumu par pušu aizstāšanu lietā sastādīšana rezolūcijas formā vai saīsinātā lēmuma veidā (tas ir kā priekšlikums Civilprocesa likuma darba grupai).

2.3. Vienlaikus pildot tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata pienākumus, kā savu uzdevumu redzu atbalsta mehānisma izveidošanā tiesnešu dalībai mācībās un semināros, kā arī motivācijas veidošanā zināšanu iegūšanai pašmācības ceļā (piemēram, sadalot lietas izveidot tādu pozīciju kā mācību dienu).

2.4. Savukārt domājot par vienotas prakses veidošanu, jāorganizē tiesnešu un tiesnešu palīgu sanāksmes par aktuālajiem jautājumiem normatīvo aktu piemērošanā. Tajā pašā laikā ir svarīgi analizēt pašu pieņemtos lēmumus un apkopot labākos situācijas risinājumus vai skaidrojumus. Lai veidotu labu vienotu tiesu praksi, kā savu uzdevumu redzu sadarbības veicināšanu ar citu rajonu tiesu tiesnešiem, kas ir specializējušies zemesgrāmatu lietu jomā.

3. Personāla vadība

Tiesneša darba efektivitāte nesaraunami saistīta ar tiesas personāla darbu. Apstākļos, kad nav iespējams prognozēt ienākošo lietu skaitu, bet darba specifika prasa dinamisku rīcību, uzskatu, ka būtiska loma ir darbinieku prasmēm, zināšanām un izpratnei par darbu komandā.

Vadot personāla darbu, savu veicamā darba uzdevumu redzu turpmāk norādītajos 3 darbības virzienos:

1. Atbilstoši ienākošo lietu skaitam tiesā, veikt tiesas personāla, kas saistīti ar zemesgrāmatu lietām, darba apjoma analīzi slodzes līdzsvarošanai (piemēram, palielinoties apmeklētāju skaitam, dokumentu pieņemšanā varētu iesaistīt vairākus darbiniekus);

2. Sekot līdzi darbinieku kompetenču attīstībai, lai nepieciešamības gadījumā varētu brīvi aizvietot viens otru. Tajā pašā laikā darbinieki jāiedrošina izteikt idejas un ieteikumus darba uzlabošanai, jo tieši viņi pildot ikdienā savus darba pienākumus var pamanīt nianšes, kas svarīgas efektīvam tiesas darbam.

3. Pilnveidot tiesneša palīgu institūtu, pievēršot lielāku uzmanību darba pienākumu atslogošanai no tehniskā darba izpildes, bet veicinot aktīvu līdzdarbošanos judikatūras izpētē un lēmumu sagatavošanā.

Kā pamatu, koncepcijā izvirzīto uzdevumu sasniegšanā, redzu atklātu komunikāciju ar darbiniekiem, tiesnešiem, sabiedrību. Manuprāt svarīgi ir ieklausīties, sadzirdēt un runāt ar kolēģiem. Tas palīdz iegūt profesionālāku skatījumu uz lietām un paplašina redzesloku. Atgriezeniskas saites sniegšana un saņemšana, saliedēts komandas darbs ir pamats labam darba rezultātam izaicinājumu un neskaidrību pilnajā mūsdienu pasaulē.

Latgales rajona tiesas tiesnese Ligita Multiņa

2024. gada 4. jūlijā

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu